سەرۆک کۆمار: ئەرمەنییەکان بەشێکی گرنگن لە پێکهاتەی عێراق و جێگای شانازین

ئەمڕۆ چوارشەممە، سەرۆك کۆمار عەبدوللەتیف جەمال رەشید، تەئکیدیکردەوە: کە پێکهاتەی ئەرمەنی بەشێکی گرنگە و رەنگێکی عێراقییە کە شانازی پێوە دەکەین، و ئاماژەی بەوەشکرد: ئێستا عێراق لە سەقامگیرییەکی بەرچاوی ئەمنی و سیاسی و ئابووری بەهرەمەندە و ژینگەیەکی لەباری بۆ وەبەرهێنان لە چەند بوارێکدا هەیە. فەرمانگەی راگەیاندنی سەرۆکایەتی کۆمار لە بەیاننامەیەکدا رایگەیاند: سەرۆك کۆمار عەبدوللەتیف جەمال ڕەشید، ئەمڕۆ لە کۆشکی سەرۆکایەتی لە یەریڤانی پایتەختی ئەرمینیا لەگەڵ سەرۆك کۆماری ئەرمینیا ڤاهاگن خاچاتوریان کۆبووەوە. ئاماژەی بە ئەوەشکرد: لە میانی کۆبوونەوەکەدا باسیان لە سروشتی پەیوەندییەکانی نێوان عێراق و ئەرمینیا و ڕێگاکانی باشترکردنی کرد، جگە لەوەی باسیان لە پێشهاتەکانی ڕووداوە نێودەوڵەتییەکان کرد، هەروەك سەرۆك کۆمار ئاماژەی کرد بۆ گرنگی پەرەپێدانی پەیوەندیی دۆستانە لە نێوان هەردوو وڵات و فراوانکردنی ئاستی هاوکاری هاوبەشی دوولایەنە لە ئاستە جیاوازەکاندا. هاوکات سەرۆك کۆمار جەختیکردەوە: کە پێکهاتەی ئەرمەنی لە عیراقدا بەشێکی گرنگە و ڕەنگێکی عیراقییە، شانازی پێوە دەکەین و ئەڵقەیەکی پەیوەندییە بۆ قوڵکردنەوەی ڕایەڵەکانی نێوان هەردوو وڵات، راشیگەیاند؛ مێژووی بوونی ئەرمەنییەکان دەگەڕێتەوە بۆ سەردەمی بابلییەکان و بەشداریی کاریگەریان لە بونیادنانی عیراق و قوربانیدانیان لەپێناویدا

هەبوو. هەروەك ئاماژەی بە رادەی هاوسۆزی عیراقییەکان و هەستکردنیان بە ئازاری کۆمەڵکوژییەکان کرد، کە دژی ئەرمەنییەکان ئەنجامدراوە، بەوپێیەی عیراقیش بە هەمان ئازاردا تێپەڕیوە و لە قۆناغەکانی دەسەڵاتی دیکتاتۆری کۆمەڵکوژییەکانی هەڵەبجە و ئەنفال ئەنجامدراون، دوا تاوانیش دەرهەق بە عیراق لەلایەن داعشەوە ئەنجامدرا. سەرۆك کۆمار بەرژەوەندی عیراقی بە چەسپاندنی بناغەکانی پەیوەندی لەگەڵ ئەرمینیا لەڕێگای چالاککردنی میکانیزمی کاری دوو قۆڵی و بەدواداچوون بە دەرئەنجامی کۆبوونەوەکانی لیژنەی هاوبەش، کە لەم دواییانەدا لە بەغداد بەڕێوەچوو رونکردەوە و ئاماژەی بە پێویستی بەهێزکردنی هاریکاری کرد لە بواری تەکنەلۆژیا و بە دیجیتاڵکردنی کەرتی ئابوری و خزمەتگوزارییەکانی دیکەی دیجیتاڵی و حکومەتداری. هەر لە بەیاننامەکەدا هاتووە، کە سەرۆك کۆمار دوپاتیکردەوە: ئێستا عیراق خاوەنی سەقامگیرییەکی بەرچاوی ئەمنی و سیاسی و ئابورییە و ژینگەیەکی گونجاوە بۆ وەبەرهێنان لە زۆر بواردا، بەتایبەتی سەبارەت بە پەرەپێدان و نۆژەنکردنەوەی ژێرخانەکەی، سەرەڕای ئاڵوگۆڕی بازرگانی و هاریکاری لە کەرتی گەشتیاری و ژینگەییی، ئاماژەی بەوەشکرد: کە عیراق پێشوازی لە بەشداری کۆمپانیا ئەرمەنییەکان دەکات لە جێبەجێکردنی پڕۆژەکانی گەشەپێدان لە بوارە جیاوازەکاندا. هاوکات سەرۆك کۆمار پێشوازی گەرمی خاچاتوریان-ی بەرزنرخاند و بانگهێشتێکی ڕەسمی ئاراستەی سەرۆك کۆماری ئەرمینیا کرد بۆ سەردانی بەغداد لە ساڵی 2024دا، و لەلایەن سەرۆکی ئەرمینیاوە قبوڵکرا. لای خۆیەوە سەرۆکی ئەرمینیا شانازیی خۆی بە سەردانەکەی سەرۆك کۆمار بۆ ئەرمینیا دەربڕی، کە کاردانەوەی ئەرێنی لەسەر سروشتی پەیوەندییەکانی نێوان هەردوو وڵات دەبێت و ئاماژەی بەوەدا، کە سەردانەکی مێژوویی بەوپێیەی یەکەم سەردانە لەلایەن سەرۆکێکی عیراقەوە ئەنجامدەدرێت. سەرۆك کۆماری ئەرمینیا هەروەها ستایشی ڕۆڵی سەرۆکی عیراقی کرد لە بەرقەرارکردنی سەقامگیری لە خۆرهەڵاتی ناوەڕاست و پشتیوانیکردنی لە چارەسەری ئاشتیانەی قەیران و کێشەکانی جیهان. دواتر هەردوو سەرۆك سەرۆکایەتیی کۆبونەوەیەکی فراوانی نێوان هەردوو وەفدیان کردو تیایدا تاووتوێی ئیمزاکردنی ڕێککەوتننامە و یاداشتەکانی لێکتێگەیشتنیان لە چەند بوارێکدا کرد، کە بەرژەوەندی باڵای هەردوو وڵات و گەلی دۆست بەدەستبهێنێت. بەیاننامەکە ئاماژەی بە ئەوەشکردووە: کە لە کۆبوونەوە فراوانەکەدا باس لە زۆر کەرتی هاوبەشی نێوان هەردوولا کرا، وەك پێویستیی گەشەپێدانی گەشتە ئاسمانییەکانی نێوان بەغداد و یەریڤان، هەروەها لە نێوان هەولێر و یەریڤانیشدا، کە یارمەتیدەر دەبێت بۆ زیادکردنی هاتوچۆی گەشتیاران بۆ هەردوو وڵات و بەهێزکردنی پەیوەندی و پەیوەندییە کۆمەڵایەتییەکانی نێوان هەردوو گەلی دۆست. هەر لە کۆبونەوەکەدا پەیوەندییە شارستانی و مێژوویی و کولتوورییە زۆرەکانی نێوان گەلانی عیراق و ئەرمینیا تاووتوێ کرا، کە بۆ دامەزراندنی پەیوەندی دیپلۆماسی لە ڕێگەی نوێنەرایەتی دیپلۆماسییەوە لەسەرئاستی باڵیۆز لە هەردوولا پتەوتر کراون. هەروەها جەخت لەسەر گرنگی سەردانە ڕەسمییەکەی ئێستای سەرۆك کۆمار بۆ کۆماری ئەرمینیا کرا لەڕووی چەسپاندنی پەیوەندییە سیاسییەکان و فراوانکردنی ئاڵوگۆڕی نێوان عیراق و ئەرمینیا و

چالاککردنی کاری لیژنەی دەستایەتی لە پەرلەمانی عیراق و ئەرمینیا بۆ گفتوگۆ و هەماهەنگی لە هەردوو وڵات و چەسپاندنی پەیوەندییە پەرلەمانییەکان، هەروەها هاوکاری بازرگانی و ئابووری و جێگیرکردنی ئاشتی و سەقامگیری لە گۆڕەپانی ناوچەیی و نێودەوڵەتیدا. هەر لەو دیدارەکەدا باس لە ڕێگاکانی فراوانکردنی دەرفەتی هاریکاری نێوان هەردوو وڵات لە بوارەکانی وەبەرهێنان و وزە و تەکنەلۆجیا و ئاسانکاری بۆ هاتنە ناوەوەی کۆمپانیا و بازرگانان و هەروەها پاڵپشتیکردنی کەرتی گەشتیاری کرا.

لەلایەکی دیکەوە جەخت لەسەر گرنگی هەوڵە هاوبەشەکان بۆ بەرەنگاربوونەوەی تیرۆریزمی نێودەوڵەتی بە هەموو شێوە و دەرکەوتەکانییەوە کرایەوە، هەروەها پێویستی پابەندبوون بە دامەزراندنی سیستەمێکی نێودەوڵەتی گشتگیر و یەکسان و نوێنەرایەتی بە پێی بنەما و ئامانجەکانی میساقی نەتەوە یەکگرتووەکان، بە ئامانجی گەیشتن بە ئاشتی و دیموکراسی و خۆشگوزەرانی بۆ گەلان و گروپە نەتەوەیی و ئایینییەکان، دوپاتکرایەوە. هەروەك لە کۆبوونەوەکەدا تیشکخرایەسەر ئیمزاکردنی پرۆتۆکۆلی نێوان هەردوو وڵات لە میانی دانیشتنی سێیەمی لیژنەی هاوبەشی حکومەتی عیراق و ئەرمینیا بۆ هاریکاری ئابووری، کە لە 12 تا 13ی ئەیلولی 2023 لە بەغداد بەڕێوەچوو، کە ئامانج لێی بەرزکردنەوەی ئاستی بازرگانی نێوان هەردوو وڵاتە. هەروەها بانگەشەی پێویستی هەمەچەشنکردنی پەیوەندی بازرگانی و درێژەدان بە گەشەکردنی وردە وردەی ئاڵوگۆڕی بازرگانی و چڕکردنەوەی گفتوگۆی وەبەرهێنان و پەرەپێدانی هاوکاری لە بوارە جیاوازەکانی بەرهەمهێنان، بە جێبەجێکردن و چالاککردنی میکانیزمەکانی هاندانەکانی حکومەت، دوپاتکرایەوە. هەر لە کۆبوونەوەکەدا تیشك خرایە سەر ڕێگاکانی پەرەپێدانی تۆڕە هاوبەشەکانی وزە، گواستنەوە، خزمەتگوزاری لۆجستی و پەیوەندییەکان، لەوانە پەرەپێدانی بەرنامە لە بوارەکانی وزەی نوێبووەوە و دوبارە، لەسەر بنەمای بنەماکانی ئاسایشی وزە و سەربەخۆیی، گرنگیدان بە سروشت و گەشەپێدانی بەردەوام لە هەردوو وڵات، پێویستی ئاڵوگۆڕی ئەزموون و زانیاری لە بواری پلاندانانی تەلارسازی و ناساندنی نوێترین تەکنەلۆژیا لە بواری بیناسازی و پاشەکەوتکردنی وزەی مۆدێرن و روبەری سەوزایی، گەشەپێدانی ژێرخانی پێشکەوتوو لە بواری بیناسازی شارستانیدا.

پەرەپێدانی هاوکاری لە بواری تەکنەلۆجیا لەنێوان هەردوو وڵاتدا جەختی لەکرایەوە، بەتایبەتی لە بوارەکانی دیجیتاڵکردن، جێبەجێکردنی خزمەتگوزارییە ئەلیکترۆنییەکان، پەرەپێدانی زیرەکی دەستکرد، بەرنامەی هاوبەشی پەروەردەیی تەکنەلۆژی، جگە لە قووڵکردنەوەی هاریکارییەکان لە بوارەکاندا لە پەروەردە، ڕۆشنبیری، وەرزش، کاروباری گەنجان، گەشتیاری، تەندروستی، کار، پرسە کۆمەڵایەتییەکان، و پاراستنی ژینگە، و هاندانی پەیوەندییەکانی نێوان زانکۆکان، ناوەندە زانستی و توێژینەوەکان و دامەزراوە ڕۆشنبیرییەکان لە هەردوو وڵات، هەروەها ئاسانکاری بۆ بەڕێوەبردن لە کۆنفڕانس و وۆرك شۆپ و پێشانگا و بۆنە و چالاکییەکانی دیکە کە ئامانجیان پەرەپێدانی هاوکارییە لە بوارەکانی زانست و پەروەردە و سیاسەتی گەنجان. بە ئاماژەدان بە پێویستی قوڵکردنەوەی هاوکاری لە بوارەکانی پاراستنی کەلتوری دەوڵەمەندی مێژوویی و کولتووری هەردوو وڵات و جێبەجێکردنی توێژینەوە

شوێنەوارییەکان و بەرەنگاربوونەوەی هەناردەکردن و هاوردەکردن و فرۆشتنی نایاسایی کەلوپەلی کۆن و شوێنەواری و هاوکاری لە چوارچێوەی یونسکۆ، کۆڕبەندی کەلتوری شارستانییەت و پلاتفۆرمە فرەلایەنەکانی تر. جگە لە گرنگی هاوکاری لە پاراستنی مافەکانی مرۆڤ و ئازادییە بنەڕەتییەکان و بەرەوپێشبردنی بەها دیموکراسییەکان و لێبوردەیی بە گرتنەبەری هەنگاوەکان بۆ قوڵکردنەوەی پەیوەندییە مێژوویی و کولتوورییەکانی هەنووکەیی نێوان مەزهەبە ئایینییە جیاوازەکانی ئەو دوو وڵاتە، هەروەها بەرەوپێشبردنی دیالۆگ لەنێوان ئایین و مەزهەبەکاندا. هەروەها باس لە پرسە هەنووکەییەکانی بەرژەوەندی هاوبەش سەبارەت بە هاوکاری لە پرسە ناوچەیی و نێودەوڵەتییەکان کرا.